Tillögur bæjarstjóra Kópavogs að nýjum sóknarfærum í starfsemi menningarhúsanna

Ríflega áratugur er liðinn síðan úttekt var gerð á starfsemi menningarhúsanna í Kópavogi. Á þeim tíma hefur samfélag okkar gengið í gegnum gríðarlega miklar breytingar á flestum sviðum mannlífsins. Mikilvægt er að menningarstarf Kópavogsbæjar sé í takt við tímann og fangi þau tækifæri sem samtíminn býður upp á hverju sinni. Menningarhúsin í Kópavogi eru flaggskip bæjarins og þar liggja endalaus tækifæri. Með hliðsjón af úttekt KPMG gefst stjórnvöldum bæjarins tækifæri til að endurskoða starfsemina, hugsa upp á nýtt, bjóða upp á nýja og spennandi valkosti og breyta rekstrarumhverfinu þannig að það uppfylli enn frekar þarfir og væntingar bæjarbúa og annarra gesta.

Menningarstefna Kópavogsbæjar felur í sér þrjár stefnuáherslur sem lúta í fyrsta lagi að jöfnu aðgengi allra að menningu, vísindum og listum, óháð aldri, uppruna, færni og efnahag. Í annan stað lúta áherslurnar að sérstöðu og faglegu starfi menningarhúsa bæjarins og að endingu að víðtæku samstarfi.

Bæjarstjóri leggur fram eftirfarandi tillögur að nýrri og spennandi nálgun í samþættingu lista og vísinda í nýju upplifunarrými menningarhúsanna, auk annarra mikilvægra breytinga sem þarf að ráðast í samhliða. Tillögurnar byggja á greiningarvinnu KPMG með nýrri menningarstefnu Kópavogsbæjar að leiðarljósi.

EINSTAKT TÆKIFÆRI

Með endurskipulagningu og innleiðingu á nýrri menningarstefnu Kópavogsbæjar skapast tækifæri til að hanna og hugsa menningarmiðstöð í formi upplifunar- og fræðslurýmis sem verður einstakt á landsvísu, rými þar sem bæjarbúar allir eiga erindi.

- **Magnað upplifunarrými fyrir börn og fjölskyldur á fyrstu hæð Bókasafnsins og Náttúrufræðistofu, sem verður ein sinnar tegundar á landinu.**
- **Tengslatorg starfsmanna þvert á húsin sem sinna fræðslu, viðburðum, skólahópum, kynningar- og markaðsmálum.**

Með tillögunum er verið að endurhugsa starfsemi Bókasafnsins, Náttúrufræðistofu og hanna rýmið þannig að það megi nýtast öllum bæjarbúum með sérstakri áherslu á yngri kynslóðina. Þarna verður til miðstöð til nýsköpunar, upplifunar, fræðslu og samveru í umgjörð sem mótuð er af metnaði af fagfólki í fremstu röðum á sviði lista og vísinda. Menningarmiðstöð Kópavogs (MEKÓ) verður einstök og ein sinnar tegundar á landinu, staður þar sem rennur saman í einn lifandi og skapandi vettvang barnanna, miðstöð bókmennta, myndlistar, náttúruvísinda og tónlistar.

Skjal sótt af '0000000000' dags: 10.11.2026

Nokkur dæmi um það sem gæti verið í rýminu:

- Barnabókasafn
- Ný náttúrfræðisýning sem flæðir um rýmið
- Maker-space með m.a. 3D prentara, tölvum með hönnunarforritum, prenturum, stenslar og fleira fyrir þau sem þurfa eða vilja hanna og skapa stærri hluti en hægt er að gera á venjulegum heimilum
- Vísindasmiðja
- Hljóðupptökuver
- Eldhúskrókur (fyrir foreldra ungbarna og aðra sem sinnir grunnþörfum eins og að kæla, hita og skola)
- Sérhannað afmarkað smiðjuherbergi fyrir börn sem nýtist öllum húsunum
- Pop-up listasýningar
- Pop-up náttúrufræðisýningar
- Tímahjól um jarðsögu Íslands (er núna á lokametrunum)
- Fjölnotasalur (ca. 50 manns) með færanlegum sætum og sem hægt er að leigja út
- Aðstaða fyrir foreldra ungbarna
- Aðstaða til að geyma barnavagna
- ...og fleira gæti komið hér eftir að þarfagreining hefur farið fram

Gert er ráð fyrir starfsstöð fyrir allt fræðslu-, viðburða-, kynningar- og markaðsstarf Bókasafns Kópavogs, Náttúrufræðistofu, Gerðarsafns og Salarins. Með þessu móti er hægt að ná fram betri samþættingu í starfseminni og hagræðingu í störfum sem unnin hafa verið í góðu samstarfi við stjórnendur menningarmála Kópavogs.

Gert er ráð fyrir að hönnun rýmisins verði boðin út og verður lögð áhersla á að rýmið uppfylli nýja strauma og stefnur í hönnun og taki mið af fremstu bókasöfnum og menningarmiðstöðum á Norðurlöndum í dag.

Í rýminu mun fara fram fræðslustarf og móttaka nemenda af öllum skólastigum. Þar verður einnig boðið upp á námskeiðahald fyrir börn og fullorðna, snillismiðjur og öflugt viðburðahald fyrir börn, ungmenni, fullorðna, leikskóla, skóla og fleiri. Einnig er hægt að sjá fyrir sér að hægt verði að bjóða upp á leigu á rýminu fyrir barnaafmæli með dagskrá sem skipulögð er af fagfólki.

Einn starfsmaður stýrir umsjón rýmisins og er alltaf á svæðinu. Hlutverk starfsmannsins verður að taka á móti hópum, undirbúa viðburði og halda svæðinu í horfinu.

Aukin áhersla á viðburði og fræðslu með samþættri starfsemi allra menningastofnana

Til að tryggja aukna samþættingu og samstarf milli stofnana verður gert ráð fyrir að í rýminu verði rekin sameiginleg starfsstöð starfsmanna sem koma frá öllum menningarhúsunum og sinna þeir ýmist í sameiningu, eða með sinni fagþekkingu, verkefna-, viðburða-, kynningar- og markaðsmálum, auk þess að starfrækja klúbba og setja upp tímabundnar sýningar og vinna með þróun á rýminu. Með þessu skapast öflugt teymi, samvinna og samlegðaráhrif sem ýtir undir enn kraftmeiri starfsemi MEKÓ. Lögð verður áhersla á að viðburðir og fræðsla nái til allra bæjarbúa, ungra sem aldna.

Skjal sótt af '0000000000' dags: 10.11 2026

Meðal verkefna sem viðburða- og fræðsluteymi / kynningar- og markaðsmálateymi annast eru:

- Námskeið og fullorðinsfræðsla
- Fræðslustarf fyrir öll skólastig
- Þróun og útgáfa fræðsluefnis
- Móttaka nemenda
- Gæta að jöfnu aðgengi allra að menningu, vísindum og listum, óháð m.a. aldri, uppruna, færni og efnahag
- Samstarf við félagasamtök
- Þróun á viðburðadagskrá í samræmi við breytilegar áherslur, sýningar og uppákomur í öllum húsunum
- Leita eftir samstarfi við listhópa, einstaklinga, hátíðir og stofnanir á innlendum sem alþjóðlegum vettvangi
- Umsókn styrkja
- Umsjón með bæjarhátíðum, sbr. Barnamenningarhátíð, Vetrarhátíð, Aðventuhátíð, Dagar ljóðsins og Ljóðstafur Jóns úr Vör
- Samstarf við sjálfstætt starfandi listamenn og fræðimenn sem fá styrk úr lista- og menningarsjóði Kópavogsbæjar
- Samstarf við félagsmiðstöðvar
- Kynningarstarf – PR – Markaðs- og kynningaráætlanir, birtingaáætlanir, samskipti við auglýsingastofur og hönnuði
- Samfélagsmiðlar, heimasíður, fréttabréf

Nái tillögur bæjarstjóra fram að ganga verða helstu áhrif á einstakar stofnanir eftirfarandi:

BÓKASAFN KÓPAVOGS

Tillaga bæjarstjóra:

- **Áhersla lögð á aukna sjálfsafgreiðslu**
- **Starfslýsingum breytt og aðlöguð nýjum áherslum**

Bókasafn Kópavogs er annað stærsta bókasafn landsins staðsett í byggingu sem var sérstaklega hönnuð fyrir starfsemi þess. Áherslan í starfsemi Bókasafnsins mun verða sú að horft verður til þess sem best er gert á Norðurlöndum þar sem sjálfvirknivæðing verður efld og stefnt er að útbúa ný og spennandi rými sem börn og almenningur geta nýtt sér. Með auknu og markvissu samstarfi Bókasafnsins við Náttúrufræðistofu, Gerðarsafn og Salinn bjóðast óþrjótandi tækifæri til nýsköpunar þvert á list- og vísindagreinar.

Áhersla á aukna sjálfsafgreiðslu leiðir til þess að stöðugildum bókavarða hjá Bókasafninu fækkar um 1,85. Gerð verður tilraun með að bjóða upp á sjálfsafgreiðslu á Bókasafni Kópavogs með vakt eins starfsmanns eða eftirlitsaðila frá kl. 8-11. Í Lindasafni verður opnunartíminn aukinn og boðið upp á sjálfsafgreiðslu frá kl. 8-13 alla virka daga.

Skjal sótt af '0000000000' dags: 10.11.2026

NÁTTÚRUFRÆÐISTOFA

Tillaga bæjarstjóra:

- **Safneign Náttúrufræðistofu, fræðsla, miðlun og rannsóknir færast undir forstöðumann Gerðarsafns.**
- **Rannsóknastarfsemi, önnur en á safneign, og vöktun á vatnalífríki verður lögð niður og færð öðrum í samstarfi við Kópavogsbæ.**

Náttúrufræðistofa Kópavogs er eina safn sinnar tegundar á höfuðborgarsvæðinu og starfar á grundvelli safnalaga. Safnið státar af einstökum safngripum, fjölbreyttu fuglasafni, berg- og steinasafni auk eins stærsta skeldýrasafns landsins.

Breytingartillögur bæjarstjóra fela í sér að þetta einstaka safn fær aukið vægi með áherslu á fjölbreytt sýningarhald, rannsóknir, miðlun og viðburði. Safneign Náttúrufræðistofu færist undir forstöðumann Gerðarsafns þar sem unnið verður að stóraukinni áherslu á sýningarhald úr safneign og í samstarfi við aðra. Viðburðum verður fjölgað og áhersla lögð á meiri fræðslu- og rannsóknarstarf meðal annars með útgáfu námsefnis. Gerðarsafn og Náttúrufræðistofa verða enn sjálfstæð, sérhæfð og viðurkennd söfn á sínum sérsviðum.

Fjölbreyttur ávinningur er talinn felast í tilfærslu safneignar Náttúrufræðistofu undir forstöðumanns Gerðarsafns, þar sem gríðarleg þekking og reynsla á sviði sýningarhalds, varðveislu, rannsókna og miðlunar er til staðar. Auk þess felast óþrjótandi tækifæri í samþættingu beggja safnanna með sýningarhaldi og viðburðum svo ekki sé minnst á samstarf við Bókasafnið og Salinn.

Sú breyting verður á að rannsóknarstofa Náttúrufræðistofu verður lögð niður í núverandi mynd. Mikilvægt er að þeim rannsóknum sem þar eru í vinnslu verði fundinn nýr farvegur í samstarfi við Kópavogsbæ til þess að þær geti haldið áfram óslitið.

Náttúrufræðistofa hefur skyldu til að sinna rannsóknum til að halda viðurkenningu Safnaráðs. Lagt er til að núverandi forstöðumanni Náttúrufræðistofu verði boðin staða sérfræðings í hinu nýja fyrirkomulagi.

Við samruna safnanna undir einn forstöðumann fækkar stöðugildum úr 9,2 í 6,7.

GERÐARSAFN

Tillaga bæjarstjóra:

- **Opnunartíma verður breytt í takt við breyttar þarfir**
- **Boðið verður upp á kvöldnámskeið í listsköpun**
- **Aukin áhersla á að sækja nýjar og auknar tekjur**

Skjal sótt af '0000000000' dags: 10.11 2026

Samfara því sem fræðslustarfið færist yfir á 1. hæð Bókasafnsins skapast tækifæri fyrir Gerðarsafn til að bjóða upp á námskeið og lengri listasmiðjur fyrir fullorðna, sem greitt yrði fyrir. Einnig skapast nýir tekjumöguleikar fyrir Gerðarsafn með útleigu á sölum sem nánar verður útfært með nýju verklagi viðskiptastjóra.

Lagt er til að opnunartími safnsins verði breytt í takt við breyttar þarfir. Safnið verður lokað á mánudögum, í stað þess að vera opið alla daga. Opnunartími aðra virka daga verður 11-18 (er núna 10-17) og helgaropnun verður sú sama eða frá kl. 10-17. Hins vegar til að koma til móts við lokanir á mánudögum þá verður opið ákveðin kvöld í mánuði fyrir sérviðburði hugsanlega í samstarfi við veitingastað safnsins sem verður opinn fram á kvöld nokkra daga í viku.

Engin breyting er á stöðugildum vegna breytinga á opnunartíma.

HÉRAÐSSKJALASAFN

Tillaga bæjarstjóra:

- **Héraðsskjalasafn verði lagt niður og farið í samtal við Þjóðskjalasafn Íslands um að taka við skilaskyldum skjölum Kópavogsbæjar.**
- **Einkasöfnum, Ljósmyndasafni Kópavogs og Sögufélagi Kópavogs verði tryggð aðstaða og áframhaldandi starfsemi í bænum.**

Húsnæðiskostur safnsins er kominn á fremsta hlunn hvað viðhald varðar, aukinheldur sem safnkosturinn hefur stækkað langt umfram rými húsnæðisins til móttöku. Þá liggur fyrir mikil stafræn þróun á þessu sviði með það að markmiði að gera gögnin aðgengileg og afhendingartæk sem réttast væri að unnin yrði miðlægt hjá Þjóðskjalasafni Íslands Lagt er til að starfsemi Héraðsskjalasafnsins verði lögð niður og skilaskyld skjöl afhent Þjóðskjalasafni Íslands.

Rík áhersla verður lögð á að varðveita menningarleg verðmæti Kópavogsbæjar. Lagt er upp með að einkasöfn sem Kópavogsbæ hafa verið afhent verði færð Bókasafni Kópavogs til varðveislu, sem og Ljósmyndasafni Kópavogs. Jafnframt að Sögufélagi Kópavogs verði tryggð aðstaða í húsnæði Bókasafnsins til sinnar starfsemi.

SALURINN

Tillaga bæjarstjóra:

- **Rekstri Salarins verði útvistað**
- **Sett verði skilyrði um notkun og aðgengi Kópavogsbæjar að Salnum fyrir sína starfsemi**

Salurinn er eitt af helstu kennileitum Kópavogsbæjar og stolt bæjarbúa. Mikil uppbygging á innviðum hefur átt sér stað á undanförnum árum. Húsið sjálft er listaverk og hljóðfæri. Það er eitt af örfáum húsum á landinu sem er byggt sérstaklega til tónlistarflutnings og því afar mikilvægt að það fái að haldast áfram sem vettvangur fyrir tónlistarflutning og sköpun.

Skjal sótt af '0000000000' dags: 10.11 2026

Miðað við aðsóknartölur sem fram koma í skýrslu KPMG er ljóst að núverandi rekstrarfyrirkomulag er ekki að skila aukningu í komu gesta eða fjölda viðburða. Tækifæri eru til að endurskoða núverandi fyrirkomulag og er lagt til að úthýsa rekstri Salarins af gefnum skilyrða um notkun og aðgengi Kópavogsbæjar.

Virðingafyllst,

Ásdís Kristjánsdóttir
bæjarstjóri

Skjal sótt af '0000000000' dags: 10.11 2026